

Ime *Kraigher* je torej nastalo iz starejšega *Krigher* (ki je tudi še ohranjeno, gl. gori), ki je dubleta navadnega nemškega *Krieger* (iz prvotnega nemškega *krêg*-). Zemljepisna razširjenost slovenskega imena *Kraigher* nas vodi v nemške kolonije v Karnskih Alpah, kakor nas vodi *Kregar* na Koroško in v izposojenkah *Kregar* — *Kraigher* živi tudi v slovenščini še stara germanska oziroma še indogermanska dubleta *krêg*- in *krîg*-.

Jubilantka

OB SEDEMDESETLETNICI SILVE TRDINOVE

Prav na zadnji dan šolskega leta, 25. junija, je praznovala sedemdesetletnico življenja in več kot petdesetletnico slavističnega, pisateljskega in prevajalskega delovanja profesorica, doktorica znanosti Silva Trdinova. Kakor je že takšno sovpadanje osebnega praznika z enim najtehtnejših, obračunskih trenutkov v šolskem letu do vrha naključno, pa si to pot ne moremo kaj, da mu ne bi pridodali nekaj simboličnosti. Brez dvoma je zadnjih štirideset let Silva Trdinova eden najvidnejših slavističnih učiteljev, metodikov, strokovnih piscev; z velikim pedagoškim ognjem, samoodpovednim potrpljenjem, temeljito pripravljanim poukom in z osebno toplino je oblikovala slovensko jezikovno in slovstveno znanje, pa tudi znanje italijanskega jezika in književnosti mnogoterim rodovom ljubljanskih in zunajljubljskih srednješolcev, slušateljem pedagoške akademije in univerzitetnim študentom. Da bi napravila ta pouk kar se da privlačen in učinkovit, je zmeraj znova, vztrajno iskala nove prijeme, iz česar je nastala vrsta metodoloških in didaktičnih člankov (prav z njimi je bila tudi ena prvih sodelavk našega časopisa) in učbenikov, med katerimi je prav gotovo najznamenitejši tisti za književno teorijo. — Ob vsem tem se zazdi torej že nekako naravno, da je največji šolski praznik obenem tudi praznik profesorice Trdinove. Toda njena stremljenja niso bila zmeraj vokvirjena v izključno šolsko prakso; življenjepis izdaja dinamično, nemirno, na mnogotere strani radovedno in delujočo osebnost. — Rodila se je 25. 6. 1905 v ljubljanski uradniški družini in po končanem učiteljišču privatno maturirala še na realki, da se je lahko 1925 vpisala na mlado ljubljansko univerzo (slavistika, primerjalna književnost, nemški in italijanski jezik). Že med študijem je leto dni študijsko prebila v Pragi; 1930 je diplomirala, 1932 opravila profesorski izpit in 1934 doktorirala pri Prijatelju in Kidriču s tezo o Josipu Murnu-Aleksandrovu. Kot profesorica je službovala v Murski Soboti, Mariboru in Ljubljani; povsod se je uveljavila kot odlična pedagoginja pa tudi kot zunajšolska predavateljica, urejevalka knjižnic in kulturna delavka. 1939/40 je študirala italijanščino v Rimu in študij končala tudi s posebnim zaključnim izpitom; svoje znanje italijanščine je dodatno izpopolnjevala še na posebnih tečajih za tujce v Sieni in Perugii, o čemer, zlasti o metodah tega pouka, je javno poročala. Svoje obzorje je obenem širila s številnimi študijskimi popotovanji po Avstriji, Nemčiji, Češkoslovaški, Švici, Franciji, Italiji in severni Afriki. Po osvoboditvi je bila kratek čas v upravni službi, potem

pa zapovrstjo in naglo izmenično v Trbovljah, Št. Vidu nad Ljubljano, Rogaški Slatini, Zagorju in od 1947 spet v Ljubljani: na V. gimnaziji, učiteljskišči, od 1950 honorarna lektorica za italijanščino na ljubljanski filozofski fakulteti, od 1954 honorarna predavateljica za seminarsko delo iz slovenščine na Višji pedagoški šoli.*

Še kot srednješolka je 1924 v Vidovdanu s sestavkom ob obletnici Tavčarjeve smrti prvič najavila svoje kasnejše poklicno in strokovno delo za slovensko slavistiko. In res je že kar v študentskih letih tiskala zapaženo razpravo o Levstikovem delu za Prešerna (LZ 1927), v Pragi pa isto leto kratek pregled slovenske literatiure od Prešerna do sodobnosti. Sočasno in skozi vsa trideseta leta je prispevala vrsto strokovnih poročil in ocen v *Ženski svet*, *Modro ptico*, *Ljubljanski zvon*, *Mentor*, *Slovenski jezik*. Iz njih je deloma razvidna tudi njena bogata predavateljska dejavnost (1936 je npr. v *Ženskem svetu* objavljen del njenega govora na Proslavi Prijateljve šestdesetletnice v zgodovinskem društvu v Mariboru; sicer je kot guvernica še pogosto nastopala v različnih društvih, v internatih, študentskih domovih, na ljudskih univerzah, na slavističnih aktivih, po radiu in drugod). Do začetka druge vojne je ob številnih tovrstnih krajših zapisih objavila tudi nekaj zajetnih razprav, npr. disertacijo o Murnu (1933), spremno besedo h Gogoljevemu Revizorju in Cvetju; tod sem segajo tudi prvi začetki njenega izpričanega zanimanja za izrecno književno teorijo, v omenjenem primeru kajpada predvsem za teorijo drame (kasneje še v spremni besedi h Goldonijevi Krčmarici Mirandolini v Kondorju 1958). Hkrati in kasneje je deloma kot prevajalka (Wolker, italijanske ljudske pravljice), deloma kot priložnostna poročevalka storila marsikaj za boljšo slovensko obveščenost o dogajanjih v tujih slovstvih.

Vendar že tik pred drugo vojno v njenem delu vse bolj prevladuje zanimanje za didaktično problematiko. V Beogradu je 1939 tiskala razpravo o sredstvih za poživitev literarnega pouka v nižjih razredih srednje šole, sočasno je v različnih slovenskih revijah in časopisih ocenjevala nove učne knjige, pisala o razmerju dijaka do doma, o otroških predstavah in pd. Po vojni se je končno povsem osredotočila v serijo metodoloških člankov v *Popotniku*, *Sodobni pedagogiki* in *Jeziku in slovstvu*: o tem, kako približati otroku basen; o interpretaciji pesmi; o popravah šolskih nalog; o utrjevanju znanja o predlogih; o obravnavanju spisja v osnovni in srednji šoli; o jezikovni natančnosti; o pouku gnomične lirike; o odvisnikih; o govorništvu. Bila je eden pionirjev sodobne radijske šole na ljubljanskem radiu (1948, 1949), prav tako občasna sodelavka pri sestavljanju slovenskih beril za srednjo šolo. — V letih 1941—1943 je pripravila učbenik italijanskega jezika v treh knjigah (kasneje še 1966, 1971 oziroma 1961 ustreza skripta skupaj z Vido Šturmovo) in končno v dveh zajetnih knjigah učbenik književne teorije *Besedna umetnost* (1958 je izšel drugi del — *Literarna teorija* — in doživel do danes devet natisov, 1966 prvi del — *antologija primerov*, do danes pet natisov): za slovenske razmere še zmeraj najbolj sistematičen in najbolj uporabljan.

In končno pogled na njeno bogato življenjsko delo ne bi bil docela popoln, če se ne bi vsaj na kratko ozrli tudi na njene slovstvene poskuse: na vrsto pod-

*Vrsto življenjepisnih podatkov nam je ljubeznivo posredoval oddelek SBL na SAZU.

listkov pred vojno in na njeno dramo *V provinci* (1940), ki je s snovjo iz zatohlega provincialnega šolskega življenja bila večkrat repertoarno napovedana, vendar nikoli izvajana. S svojo tematiko, pa tudi kar sama po sebi, pomeni prav gotovo še dodatno potrdilo profesoričine intimne privrženosti literaturi in učiteljskemu poklicu; sicer pa je kot mentorica recitacijskih in dramskih krožkov skozi leta svojega službovanja pripravila še vrsto priložnostnih besedil za šolske nastope; z njimi in z živo neposredno besedo je razvnela v mladih ljudeh navdušenje za lepo besedo in gledališko umetnost.

Torej je bil zadnji dan prejšnjega šolskega leta — sredi hrupa predpočitniškega zapiranja šolskih vrat — hkrati praznik res izjemno ustvarjalne pedagoške osebnosti, literarne zgodovinarke, ki je poleg Marje Boršnikove gotovo doslej najmarkantnejša, plodne publicistke in prevajalke — Silve Trdinove. Teh nekaj vrstic naj ji bo v voščilo in obenem želja po kar se da plodnem nadaljevanju bogatega strokovnega dela; uredništvo JiS jih kot svoji nekdanji sodelavki izreka še toliko bolj od srca.

M. K m e c l
Filozofska fakulteta v Ljubljani

V spomin

PROFESOR DOKTOR RUDOLF KOLARIČ

V začetku junija smo se tiho poslovili od profesorja doktorja Rudolfa Kolariča, nazadnje upokojenega rednega profesorja novosadske univerze. Profesor Kolarič je za našo širšo javnost predvsem član znane predvojne peterice, kasneje četverice, ki je v tridesetih letih poskrbela najprej za sodobnejše slovenske čitanke, nato pa je za Breznikom tudi oskrbela novo srednješolsko slovnico (1943 najprej za tretji in četrti razred tedanje gimnazije, 1947, 1956 in 1964 pa za vse razrede). To je bila slovnica, po kateri so v šolah posredovali sestav slovenskega knjižnega jezika vsaj do leta 1965, ko je izšel prvi zvezek Toporišičevega Slovenskega knjižnega jezika. Skupina je tudi vse do šestdesetih let spremljala delo na srednji šoli, razmišljala o pouku, sestavljala učne načrte, ali o njih razmišljala.

Rudolf Kolarič je bil rojen 14. aprila 1898 v Ilovcih v Slovenskih Goricah, umrl pa je 7. junija 1975 v Ljubljani. Še med študijem na ljubljanski univerzi je bil v letih 1920—1923 najprej pomožni, nato do 1927 stalni asistent (po lastnem zapisu knjižničar) v Slovanskem seminarju ljubljanske univerze. Po dvajsetletnem srednješolskem obdobju je od 1947 do 1958 delal v Inštitutu za slovenski jezik SAZU in tam med 1952 in 1958 opravljal delo upravnika Inštituta (kot v. d.) ter od 1950 do 1958 še honorarno predaval zgodovinsko slovnico in dialektologijo na ljubljanski slovenistiki. Med 1958 in 1968 je profesor slovenskega jezika in književnosti v Novem Sadu in v tem času tudi predava slovenski jezik na beograjski filološki fakulteti. — Rudolf Kolarič je začel z uredniškim delom že pred vojno (bil je urednik jezikovno-terminološkega dela revije *Slovenski tisk* in eden izmed urednikov zbirke *Cvetje*), po vojni pa je bil član uredniškega odbora Južnoslovanskega filologa, Zbornika za filologiju i lingvistiku Maticе Srpske